



בני דור הפלגה אמרו: "הבה נבנה לנו עיר ומגדל, וראשו בשמים ונעשה לנו שם, פן נפוז על פני כל הארץ". הם רצו להיות מאוחדים, לא מפני שאהבו זה את זה אהבה אמיתית, אהבה פנימית; אלא מטרתם באיחוד בני אדם היתה: "לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות". הרצון להשיג את מילוי התאוות והרצונות, הוא שהביא אותם לידי אחדות. מטרת התאחדותם היתה להתחבר נגד ה' כביכול, כאמרם רז"ל (ילקוט שמעוני, סי' ט"ב): "אמרו נבנה מגדל, ונעלה לרקיע, ונכהו בקרדומות... נעלה ונעשה מלחמה" וכו'. הפירוש הוא, שרצו לסלק מעליהם לגמרי את עול מלכות שמים, ולחיות חיים גשמיים נוחים לפי דמיונם, בלי זיקה רוחנית כלשהי.

ואכן, אישר השי"ת את הסכנה שבמזימתם, כמו שנאמר: "הן עם אחד ושפה אחת לכולם... ועתה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות", כי על ידי חסד, אפילו כשהוא שלא לשמה, קונים שכר עולם הזה. השי"ת "משלם לשונאיו" — שעושים מצוות רק שלא לשמה, בבחינה חיצונית, "אל פניו" — מיד, בשכר עולם הזה, שמרבה להם כלים עבור מדרגה חיצונית זו. כי "שכר מצוה — מצוה", המדרגה שהאדם עולה אליה על ידי עשיית המצוה, היא השכר עבור המצוה; וכשהמצוה היא חיצונית, היינו רק מעשה בלי תוכן פנימי של כוונה לשם מצוה, הוא מקבל כלים עבור חיצונית זו — גשמיות בעולם הזה.

### כח הרצון המאוחד והגבולות

אולם כשהצבור כולו בתוך בדרך של חסד שלא לשמה, כשכל האנושות מתאגדת ומתאחדת אך ורק כדי להשיג כל טוב עולם הזה, ולפרוק עול מלכות שמים, אז אורבת בזה סכנה לתכלית הבריאה, כי כח גדול ניתן על ידי הבורא יתברך לרצונות המאוחדים של בני אדם. לפי זה נוכל לבאר ביאור עמוק יותר את מאמר הכתוב: "הן עם אחד ושפה אחת לכולם, זה החלם לעשות, ועתה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות".

בשעת בריאת האדם היה חלקו של כל מין האדם — עבודת ה'. השחיתו — בא המבול, ונח ובניו — חלק כולם שוב עבודתו ית'. אך דבר זה הוא שנשנתה בדרך ההפלגה (ענין ריקנותי על דור הפלגה ד"ה מאלה נפרדו). דור הפלגה רצו לירש העולם הזה בשלימות על ידי התאחדות כל בני אדם ועשיית חסד זה עם זה. אם גם שאיחוד וחסד זה היה שלא לשם שמים, ויותר מזה — נגד השמים, להתבסס בעולם הזה, ולנתק מהם כל עסק עבודת ה', בכל זאת נאמר על זה: "ועתה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות", כי כך היא המדה, כשעושים חסד כדי לבקש העולם הזה, מן הראוי ליתן להם מה שלבם חפץ, ולשלם להם את כל שכרם בעולם הזה, בחינת "ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו". אך חסד שאין לו בסיס רוחני אין לו קיום, כמאמר הכתוב, "כל הבשר חציר וכל חסדו כציץ השדה" (ישעי' מ') ועל כן נפרדו זה מזה ונסתרו איחודם; ומאז ועד עתה העולם במצב מלחמה תדירית, וכך מוכרח להיות על פי ההשגחה העליונה, כי לולא כן, היה האיחוד הגשמי מעבב את השגת התכלית הרוחנית של הבריאה (ועי' לעיל עמ' 96).

כאשר דחו האומות את תכליתם הרוחנית הסייעם הקב"ה לצד אחר, להיות כולם מעתה רק כלים לתכלית, בלי שייכות ישירה לעבודת ה', ויכולו להתעסק רק בעולם הזה לבד כרצונם; עיין שם בריקנותי, וביאר שם הלבוש: "וטעם לא יבצר מהם תבין מעתה, כלומר, שאמר ועתה כאשר חשבו כן יהיה להם באמת... כי כאשר חשבו להפריד מלמעלה כן יפדו הם... ועייש להלן בריקנותי: "מאלה נפרדו איי הגוים וגו' — בפסוק זה נרמז כי בדרך הפלגה נתן לכל אומה חלקה מן הארץ ושר אחד למעלה עליה... ונשאר ישראל חלק ה' מן האומות... — השר של כל אומה למעלה הוא מדתה המיוחדת, חפקידה המיוחדת בהכנת הכלים; והיינו "לא ידעו איש שפת רעהו", ונפרדו, למשפחותם ולשונותם, בארצותם, לגוייהם", והיה חלקם של כל אחד ואחד כענינו רק לסייע לעובדי ה' (עיין ריש מסכת עבודה זרה שיטענו האומות, וכל זה לא עשינו אלא בשביל ישראל שיעסקו בתורה" כי יראו אז כי כך היה באמת, אף שהם לא נתכוונו לכך.

וענין זה ממש הוא שאמר ז"ל בדרך הפלגה כאשר ביקשו לכפור בהשגחה והיה ענין המבול קשה בעיניהם, המציאו חוק טבעי חדש ואמרו "אחת לאף ותרניו שנה הרקיע מתמוטט" (עי' ברש"י נח י"א) וא"כ הוכיחו לדעת, ע"ם סכלותם, שגם המבול לא היה אלא דבר טבעי, ואופן זה של מחשבה "מדעית" אין להמשילו אלא לאותו אכר, במשל הדובדבן זצ"ל, שאמר לשר הצבא שמעולם לא החטיא המטרה בירייתו, וכשנשתומם הלה ושאלו איך עושה זאת השיב לו האכר: "הלא פשוט הוא! בבל המקוק אשר אני מוצא שם הנקב

של זיריה הגני מצדו סביביו את יצונו המטרה, ובוזה הגה ירייתו מכוחות תמיד במרכזו". ה' ישמרנו מאולתם ומצוירותם של אלה ומכל טימטום ושגיא, ויטעד לבנו ליראה נפלאות תורתו והנהגתו, כמו שנאמר: (תושע י"ד, י') "מי חכם ויבן אלה גבון וידעם... וצדיקים ילכו בם" וגו'. ואומר (תהלים ק"ו, מ"ג) "מי חכם ישמור אלה ויתבוננו חסדו ה'".

### בית יעקב

על הדיבור  
ספר בראשית

**נגו ויאמרו** הכה נככה לנו עיר ומגדל, בזה"ק נח (ע"ד ע"ה) ויהי כל הארץ שפה אחת ודבירה אחת. רצי שמעון פתח והכניח בכונתו אכן כלמה מסע נכנס, פתיחה זו רומזת ענין בנין המגדל. שטיה דוגמא לבנין בית הכמורה בירושלים זה לעומת זה שלפי ששטיה הסמיל לבטח בלחמה ששכר חת חולדות בית אהרנס אביו ע"ה שטיה הסמיל לבנין בית המקדש שכוח גמר וחוסס הקדושה כדאיתא בזה"ק במדבר (דף ק"ז) לזאת נחשורר ג"כ בהאומות חשק לבנות המגדל שטיה מתדמה בהכליתו לבנין המקדש על כוונת מבחון, כי ענין המקדש היה עסק של הכתובות והסכללות של כלל ישראל ונכנס על אכן שטיה שממנו הוטתם הארץ שטיה מקום שהחיבור נראה מפורש בעולם, וכן עמודי המטקן היו צו"ן כדכתיב ווי העמודים והשוקיים כסף לכרות על גודל החיבור שטיהר במקדש שטיהר מפורש כח הסכללות אחד מהבנין וכן היה מספיל ככה"ג בהפלתו בזה"ק (יומא נ"ג) ואל כחוסם לפיך חפלת עובדי דרכים היינו שנתקום שטיה לזיך סכלל לא יכנס החילא יחיד חליוורה נלמו כלל כי המתדס הוא אור הסכללות מכלל ישראל ומכל העולם כלל, ובנין המגדל שטנו דור הפלגה הוא מהספולת שקבלו ממה שנסחטף מהאחורים של קדושת בית המקדש וזימו לעשות עיר ומגדל כבניית מגדל דוד ועיר ירושלים כדאיתא בספרי חורס נח (דף ע"ד ע"ב) דברים אחרים דכוו ידעין דרגין עלאין וכו' ובג"כ אחייטעו בעיטא צישא עיטא דחכמחא דכתיב הכה נככה וגו' עיר ומגדל וכו' עיר דכתיב עיר דוד היא ליון, ומגדל דכתיב כמגדל דוד לזאך וכו'. אכן ידוע כי כל מרכבה וקומה שאינה מהקדושה מתדמה לכה הקדושה וכוח ממש לסיף מהקדושה בשורש, וכן היה ענין הכתובות וזעל כוונת היה נראה שסמקדש ומגדל כטיהם על חכלית אחד שטיה מרכז הקבץ להסתאסף שם כל הכפירים לאגודה וחבורה אחת לסיחם כלם כליש אחד חברים כמ"ס (ספלים קב) ירושלים ככנייה כעיר שחברה לה יחדו שכל אחד יהיה דורש טובה סכלל ולא טובה עלמו, אמנס דור הפלגה בשורש היו לסיף היינו כי הסכללות שטיה בניית המקדש היה מעלמא דחיבורא עד שנס כדומס קייט לזי שכל אכן נעקח וישב לו במקומו ונחשבר עם חברו שאלו כדכתיב (מ"א ו) והכניח בכונתו אכן שלמס מסע נככה ופי' בזה"ק נח (דף ע"ד) בכונתו דלכניי מנרמי' מסע דלחנטייל ואחי' זכריא עליהו וחסעניו ענידחא, ובנין המגדל היה מעלמא דפירודא ולכן היו הכבנים נופלים מיד ככונים שלא רע להסתבר אחד אל אחד, וזה שאמר הכתוב ויהי נכסעם מקדס וימלאו בקצה הארץ שטיה, והכה אס היה ראוים לעשות בנין גבוה ומגדל רס יותר היה לכס לבנותו כהר ולא בעמק, אמנס חכלית כוונתם בבנין המגדל היה כלפי מה שראו חורבן דור המבול שנמחו מן העולם כשכיל שלא ידעו להזכר כרוחם לדאוג בעד טובת סכלל לסיחם כלול אחד מחבירו שלא יתגדו ויקטרונו אחד על חבירו, שכל אחד דרש רק עוכס עלמו לעשות כל כיכר כטינו להספסט ולכרמינ גבולו וכח הספסטותו גם בחון גבול חבירו ומלאה הארץ חמס ואחר שראו סופס עמדו על שורש דבר הסכלון שנסעלו דור המבול ורעו להסלים חסרון זה ע"י שיחאספו כולם לארץ שנער שסס ננערו מתי מכול כדאיתא בזכמים (דף ק"ג) ודמו כנססם כנסמקום סוכ נקבע כו יראה בקביעות שלא יוכל האדם ליכנס לגבול חבירו גם בלא דעת ומשכון מלך האדם רק שמלך המקום יחסע כו

יראה שיהיה מלומד ורגיל בזה יראה בקביעות שלא ילא חון מגבולו עד שיכסה אחד-בחיבורו, כי יהיה מוקף ומסומר למעלה מסיקף חפיסת שכלו ודעמו שלא יכנס גבול חבירו, וממילא גבול השגת דעתו וסיקף של חפיסת שכלו יוכל להספסט ככל האות נפשו מבלי מעורר מאחר שכוח מוקף ומסומר למעלה מדעתו ע"י מדס היראה וכח הסכללות שטיה כו בקביעות ודמו כנססם שטיה כטיה מוכרת לשכון בנייהם כסכרת שלא יהיה אפשר לכס כלל לעבור על רצון ה' כלל גם בלא דעת ע"י היראה שנמלא כו ככה ולא בשועל וכוח מה"ס שנכחו המגדל בעומק ולא כהר לכרות שרטינס לקבל חקיפות מכה קדושה שכוח סגור וככוש חחת ידס כי המקדש שרומז לקבלת עול מלכות שמים הוא במקום סוחר גבוה שארץ ישראל גבוה יותר מכל הארצות וירושלים גבוה מכל ארץ ישראל וכה הכיח גבוה מכל ירושלים וזה רומז שטיה יבטלו כל ישראל דעתם נגד רצון השי"ת והמגדל היה בארץ שנער שטיה עמוקה מכל הארצות ובקצה רומזו שראו כחוס ועולס ידס היינו לככוש כח קדושה שנוטלים אוחו בעקבות לפשול על ידו היפוך משרשו ונך היה נכנס במקום גבוה בארץ ישראל שטיה גבוה מכל הארצות כהר הכיח כטיה כטיה שטיה גבוה מכל ארץ ישראל, לפי שכן הסכללות שטיהר במקדש הוא חפשי חחה עם ישראל ואינס אוחינס אוחו בעקבות לפי שטיה ישראל מכינים שחין שוס הכרה כלי רצון השי"ת, וכל ישעס וחפסס הוא אך לדעת כי השי"ת הוא מהדסם ככל פרט מעשה כפרס, ששטיה שממליכיה חת מלכותו עליהם כשחית מיד כשקמים ממשחם ואומרים ה' אחד כמוסרים עלמס חחה רעונו יחכרך כדרך כלל, ככל זאת אינס רועיס להמוך עלמס על ככרה זו שטיה כלנס בקביעות לעשות כל היום מס שלנס חפך רק מבררים חח עלמס מחדס כפרטינס ככל פרט מעשה ומחככה שחסיס כרוור ונקי כרטיין השי"ת, ולכן כל מס שטיה נראה כבנין המגדל פירוד ומחלוקת היה ניכר במקדש אף שהוא מלא רצון ושלום והסכללות מעלמא דחיבורא, שצמגדל היה הראש נמרוד גבור ליד לפני ה' כדאיתא לטיי (ענין נח) ובמקדש היה הראש ככה"ג נפש הסוכר שטיהרל שטיה ממשיך השרחת כשכינה בקביעות כלי הספק כלל, וכמו שנפרדו כדור הפלגה ג' כחות ככניי המגדל נמלא כנגדו במקדש הסכללות מכלס כחות ככניי לויס וישראלים, שכולס נתקבלו לאגודה אחת כרגל לעשות רצון קודס ולעבדו שסס אחד כרגון וכדיעה אחת:

### דובר צדק

דבר צדק הוא...  
הוא המגדל האמיתי...

המגדל האמיתי...  
הוא המגדל האמיתי...  
הוא המגדל האמיתי...

### פרי צדק

על הדיבור וד"ה תעובת  
חלק ראשון  
קדושת שבת ושבירת שבת  
לובלין

יראה כח' הארץ...  
הוא המגדל האמיתי...

הוא המגדל האמיתי...  
הוא המגדל האמיתי...

### שפת אמת

חלק ראשון  
הוא המגדל האמיתי...

הוא המגדל האמיתי...  
הוא המגדל האמיתי...